

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ'.

Συνδρομὴ ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι: ἑτησίαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32.

9 Αὐγούστου 1887

ΜΕΧΡΙ ΒΩΛΟΥ

(Ὅδοιπορικαὶ σημειώσεις.)

Α'.

Τὸ ἀτμόπλοιο, ἅμα τῷ συνθήματι τοῦ ἀπόπλου, μαστίζει σφοδρῶς διὰ τῆς ἑλικος τὴν θάλασσαν, χαράσσει ὅπισθεν ὑγρὰν ὀπαλιόχρουν αὐλακκὰ, δι' ἀργυροῦ ἀφροῦ στεφανουμένην.

Στηρηνῇ ἐκβάλλον συριγμὸν ἐκ τῶν ἐγκάτων του, ἀσθμαίνον ἀγωνιωδῶς ὡς τετρωμένον μεγαθήριον, ἀνοίγει δίοδον μέσῳ τῶν ἀναριθμητῶν πλοίων, ἐγκατοπτρίζοντων τὰς σημαίας πασῶν τῶν ἡπείρων ἐν τῇ πειραικῇ θαλάσῃ: πελωρίων σιδηρῶν ὄγκων, οὗς ἐπληξάν αἱ τρικυμίαι πάντων τῶν Ὠκεανῶν, βρικίων τριστίων, χρωματιστῶν τρεχαντηρίων ἐκκινήσαντων ἐκ τινος ὁρμίσκου τοῦ Αἰγαίου μὲ φορτίον κρομμύων ἢ πηλίνων κανατιῶν.

Ὁ πλοίαρχος, τὸ κομβολόγιόν του ἐκκοκκίζων, παρατηρεῖ ἐταστικῶς ἐκ τῆς γεφύρας, κελεύων εἰς τὸν ναύτην, ὅστις κρατεῖ διὰ τῶν δύο βραχιόνων τὸν τροχὸν τοῦ πηδαλίου:

— Δεξιὰ!

— Ἀριστερά!

— Γραμμὴ!

Κάμπομεν τοὺς φανούς καὶ τὰς προεξεχούσας ἄκρας τῆς παραλίας· παραπλέομεν τοὺς τάφους τοῦ Θειμιστοκλέους καὶ τοῦ Μισούλη, ὧν τὸν αἰώνιον παρὰ τὴν ἀκτὴν ὕπνον βαυκαλλᾷ, ὡς νκυτικὸν ἄσμα, τὸ ῥοχθοῦν κύμα τοῦ Σαρωνικοῦ.

Ἦδη ἡ ξηρὰ παραμερίζει καὶ ἡ θάλασσα ἀναπετάννυται. Τὸ ἀτμόπλοιο ὑπὸ τὴν πίεσιν τοῦ ἀτμοῦ, ὡς θυμοειδὴς ἵππος ὑπὸ βίαιον πτέρισμα, ἀνατινάσσεται συγκλονούμενον, ὁρμᾷ ὀλοταχῶς, διασχίζει μὲ τὸ σιδηροῦν του ῥύγχος τὴν γαλακτὴν θάλασσαν, ὡς μεθυσθὲν ἐκ τῆς πνοῆς τοῦ πόντου.

Αἱ ἔσχαται τοῦ Πειραιῶς οἰκίαι, αἱ ἐπὶ τῶν λόφων ἀνερριχημέναι, γίνονται ἄφαντοι· μόνον πυκνὸν δάσος ἰσθμῶν διαγράφεται ὑπεράνω τῆς ἐξαφανισθείσης πολεως.

Ὁ δῦων ἥλιος σκορπίζει εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ὁρίζοντος χρυσοῦν κόνιν ἐπὶ τῶν βουνῶν τῆς Πε-

λοποννήσου. Ἡ Αἴγινα, τὰ Μέθανα, ὁ Πόρος περιβάλλονται ὑπὸ κυανωπῆς οὐμίχλης.

Ἐπὶ τοῦ κύτους τοῦ ἀτμοπλοίου συγκατακινεῖται ἀναμιξ οἱ ἐπιβάται τοῦ καταστρώματος μετὰ τῶν ἀποσκευῶν των· ἐν μέσῳ στρωματοδεμάτων, κιβωτίων, σάκκων, σπυρίδων, καλᾶθων, κλωβῶν, ἀνακλίνονται ἐργάται, γυρολόγοι, στρατιῶται ἀφεθέντες: πιναροὶ καὶ ῥακένδυτοι ὀπαδοὶ τοῦ μεγάλου τάγματος τῆς πτωχείας.

Ἀνθρωποὶ τινες διὰ μανδηλίου ἔχοντες ἀναδεδεμένην τὴν κεφαλὴν, κάτωχοι, ὡσεὶ πρὸ μικροῦ σωθέντες ἐκ τοῦ θανάτου ἢ μετὰ μικρὸν εἰς αὐτὸν βαίνοντες, ἐλκύουσι τὴν προσοχὴν μου.

— Εἶνε ἐργάται τῶν μεταλλουργείων τοῦ Λαυρείου, μοὶ λέγει ὁ πλοίαρχος.

Οἱ ταλαίπωροι! ἀπερρόφησαν ἤδη ἐπὶ μακρόν, καθ' ἑκάστην, τὴν κόνιν τοῦ μολύβδου, καὶ εἶνε δεδηλητηριασμένοι ἀνιάτως, καὶ ἐπιστρέφουσιν ὀπίσω νὰ χρησιμοποιοῦσιν τὴν ὑπολειπομένην ζωὴν των, ὅπως κερδίσωσιν ἀκόμη ὀλίγας δραχμὰς διὰ τὴν γραῖαν μητέρα των, τὴν πτωχὴν γυναῖκα των, μέχρις οὗ τοὺς ἐξάπλωσιν ἀκάμπτους, μὲ τὸ στόμα πληρὲς πελιδνοῦ σιέλου, ἐν τινι ὀπῇ τῶν μεταλλείων, ὁ ἀμειλικτος μόλυβδος—ὁ ἀνεγείρων μέγαρον δι' ἄλλους καὶ σκάπτων τάφον δι' αὐτούς!...

Ἐπὶ τῆς ἐξέδρας κάθονται τρεῖς γυναῖκες φέρουσαι τὴν παράδοξον καὶ γραφικὴν στολὴν τοῦ ὠραίου φύλου τῆς Κύμης.

Ἡ ἐσθὴς στίλβουσα ἐκ κόλλας καταρρέει πολύπτυχος μέχρι τῶν σφυρῶν, ὁ δ' ἐπενδύτης, μέχρις ὀσφύος φθάνων, ἔχει διεσχισμέναις ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος τὰς χειρίδας, ὅθεν ἐκχέονται πλατεῖαι αἱ χειρίδες τοῦ χιτῶνος· ἡ ἐσθὴς μέχρι τοῦ στέρνου ἀνοιγομένη ἀποτελεῖ βαθύτατον decolleté, οὗ ἐκθρῶσκει ὁ κόλπος, ὑπερεκχειλιζων ὑπὸ τὸν τεταμένον χιτῶνα.

Ἡ μία τῶν γυναικῶν εἶνε τεσσαρακονταπέντε τοῦλάχιστον ἐτῶν, ἀλλ' εἶχε τόσῃν καλλονὴν ἐν

τῇ νεότητι της, ὥστε ὁ χρόνος δὲν ἡδυνήθη νὰ τὴν ἀφαιρέσῃ ὅλην. Εἰς τὰς ὥραιας μορφάς, μετὰ τὴν πάροδον τῶν ἐτῶν, συμβαίνει ὅ,τι εἰς τοὺς πλουσίους ἐμπορικοὺς οἴκους μετὰ τὴν χρεωκοπίαν : πάντοτε μένει κἀτι τι. Ἡ ἄλλη εἰκοσιπενταέτις περίπου, μετὰ γὰρ ὡς ἀφρικανή, μὲ χαρακτηριστικὰ ἔντονα καὶ ὀφθαλμοὺς φλογεροὺς ἢ τρίτη μόλις δεκαοκταέτις μὲ θαυμαστούς γαλανοὺς ὀφθαλμούς, καὶ μακρὰς βλεφαρίδας, κόμην καστανήν, χαρακτηριστικὰ σύμμετρα, ὁμοιάζουσα πρὸς τὴν ὥραιαν γραῖαν, ἣτις ἦτο μήτηρ της, ὡς ὁμοιάζει καινουργίης νόμισμα πρὸς τὸ ἀπότριπτον, ἔχουσα τὴν αὐτὴν μορφήν, ἀλλὰ δροσεράν ἐξ ἀκμῆς, ζωογονουμένην ὑπὸ τῆς ἀρρήτου χάριτος τῆς νεότητος.

Ἐν τοῖς ἀτμοπλοίοις καὶ τοῖς σιδηροδρόμοις αἱ σχέσεις συνάπτονται εὐχερῶς, σχέσεις τῆς στιγμῆς, διαλυόμεναι ὅπως συνήθησαν, ἰσχύουσαι ὅσον καὶ τὸ εἰσιτήριόν μας, μέχρι τοῦ πρώτου σταθμοῦ ἢ τῆς ἀποβάθρας, ὅπου θ' ἀποβιβασθῶμεν καὶ εἶτα ἀναρπαζόμεθα ὑπὸ τοῦ στροβίλου τοῦ καθ' ἐκάστην βίου, ὅστις παρασύρει, ὡς τὰ ἐκρίζυνοντα ἄνθη ὁ παφλάζων χεῖμαρρος, εἰς τὴν ἄβυσσον τῆς λήθης, μορφάς, λόγους, τοποθεσίας, γεγονότα.

Ἐσχετίσθην λοιπὸν μετὰ τοῦ συνοδευόντος τὰς Κυμαίας γέροντος. Ἐμαθε τὸ ὄνομά μου, ἔμαθον τὸ ἰδικόν του, καὶ ἄνευ περισσοτέρως πολυπραγμοσύνης οἱ χθὲς ξένοι καὶ αὖριον ξένοι ἤρχισαμεν συνομιλοῦντες.

— Πῶς τὸ λέγουν αὐτὸ ποῦ φοροῦν αἱ κυρίαί εἰς τὸ κεφάλι; ἠρώτησα μετὰ τινα ἄλλα.

— Τσεμπέρι.

— Ὅπως εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος· ἀλλ' αὐτὸ ;

Καὶ ἐδείκνυνον τὸν βραχὺν ἐπενδύτην.

— Αὐτό, παιδάτσι μου, ἀπήντησεν αὐτόκλητος ἢ πρεσβυτίς, ὅταν εἶνε ἀπὸ σατὲν τὸ λέμε *καμιζόλα*, ὅταν εἶνε ἀπὸ τσόχα ἢ ἀπὸ βελούδο τὸ λέμε *ρῶυχο*· αὐτὰ δὲ ποῦ εἶνε ἔς τὰ μανήκια τσαὶ γύρω γύρω τὰ λέμε *χάρτζια*· μὰ τὰ νυφικά εἶνε τσεντημένα μὲ χρυσάφι· τσαὶ τὸ νυφικὸ φουστάνι εἶνε μεταξωτό.

Ἡ προφορά της μὲ τὸ ἰταλίζον ἐκεῖνο *τσαί*, εἶχε τι τὸ ἐμμελὲς καὶ τὸ γλυκύ, τὸ ὁποῖον ἔθελγε τὸ οὖς μου.

— Καὶ τί προῖκα δίδετε ἔς τὰ κορίτσα σας;

— Σ' ἐμᾶς ὅταν παντρεύεται τὸ κορίτσι παίρνει προῖκα ὡς εἴκοσι τέτοια φουστάνια, κατὸ πουκάμισα, ὅ,τι ἄλλο χρειάζεται.

— Ὁ ἄνδρας λοιπὸν δὲν τῆς κάμνει ποτὲ φορέματα ;

— Ὁ ἄνδρας ; ἴσα ἴσα ἡ νύφη τοιμάζει ὅλα τὰ σπρόγγυχα ποῦ θὰ φορέσῃ ὁ γαμβρὸς ἔς ὅλη τὴ ζωὴ του· τσαὶ γιὰ τὴν νύμφην τῆς κάνης ; ἐμεῖς, πολλαῖς φοραῖς, δὲν προφταίνομε νὰ χαλάσωμε

τὰ φουστάνια ποῦ πήραμε προικιὰ τσαὶ τ' ἀφίνομε ἔς τὰ παιδιὰ μας· μὴ γὰρ ἡ μόδα θ' ἀλλάξῃ ; τὸ σχέδιο τῆς φορεσιᾶς εἶνε πάντα τὸ ἴδιο σ' ἐμᾶς.

— Καὶ πότε προφθάνει ἓνα κορίτσι καὶ κάνει τόσα πράγματα ;

— Κάθεται ἀπὸ δέκα χρονῶ ἔς τὸν ἀργαλειό, τσαὶ ὅσο νὰ πανδρευθῇ δουλεύει.

Πολλοὶ ἀναγνώσταί μου ζηλεύουσιν ἴσως τὴν εὐδαιμονίαν τῶν Κυμαίων συζύγων, οἵτινες παραλαμβάνουσιν ἐνδεδυμένην ἰσοθίως τὴν γυναικὰ των, ἀλλὰ καμμιά ἀναγνώστρια ἂς μὴ ζηλεύσῃ τὴν τύχην τῶν ἀτυχῶν δεσποινίδων τῆς Κύμης καὶ τῶν περιχώρων, αἵτινες δουλεύουσιν ὡς σκλάβαι, ὅσον καλῆς οἰκογενείας καὶ ἂν εἶνε, ὅχι μόνον ἐν τῇ σκιᾷ τοῦ οἴκου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἀμπέλους, θειοφίζουσαι τὰ κλήματα, ὑπὸ τὰς φλογεράς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, ὅστις μελανίζει καὶ ἐκδαίρει τὴν παρθενικὴν μορφήν των.

Ἡ γραῖα Κυμαία ἰδοῦσα ὅτι μ' ἐνδιέφερον αἱ πληροφορίες τῆς ἐξηκολούθησε :

— Τὸ φουστάνι τὸ κάνομε ἀπὸ χασέ, τὸ πᾶμε ἔς τὸν μπογιατζῆ τσαὶ κείνος τὸ βάφει, τὸ κολλάρει, τσαὶ τὸ βάζει ἔς τὴ μηχανὴ γιὰ ταῖς σοῦφραις.

— Καὶ ὅλαις τέτοιαι φορέματα φορεῖτε ;

— Ὅλαις· ποῦ τσαὶ ποῦ καμμιά φορεῖ τσαὶ εὐρωπαϊκά. Νά, ἡ κόρη μου ἀπὸ δῶ ὡς τώρα φοροῦσε τὴ φορεσὰ τοῦ τόπου μας, μὰ ὁ *σαστικὸς της*, ποῦνε ἀπὸ τὴν Χαλκίδα, τσ' ἔχει ἐμπόριο μὲ τὴ Σύρα, τὴ θέλει μὲ *ρεπαντιὰ*, τσαὶ πόριο μὲ τὴ Σύρα, τὴ θέλει μὲ *ρεπαντιὰ*, τσαὶ αὐτὸ πήγαμε ἔς τὴν Ἀθήνα τσαὶ τῆς κάναμε φουστάνι τσαὶ καπελῖνο· μὰ ἡ κόρη μου ἀγαπᾷ τὴ φορεσὰ τοῦ τόπου μας τσαὶ ὅσο εἶνε ἔς τὴν Κούμη θὰ φορῇ τὰ κουμιώτικα, τσ' ἄμα φεύγῃ θὰ φορῇ τ' ἄλλα.

— Ῥεπαντιὰ τὰ λέγετε τὰ ἄλλα ; ἠρώτησα.

— Ναί, ἀπήντησε ζωηρῶς ἡ *σαστικὴ* τοῦ Χαλκιδέως, τσ' αὐταῖς ποῦ τὰ φοροῦν ταῖς λέμε *ρεπαντοῦδες* ! καὶ ἐγέλασεν ἀργυρόχρον γέλωτα, ἀποκαλύψαντα τοὺς μαργαριτωδεις ὀδόντας της.

Ῥεπαντοῦδες ! ὦ ταλαίπωροί μου ἀναγνώστρια ! . . .

* *

Ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς γεφύρας ἀναπνέω μετ' ἀρρήτου εὐδαιμονίας τὴν βαλσαμώδη ποντιάδα αὐραν. Δὲν εἶνε πλέον ὁ βαρὺς ἀήρ ὃν καταβιβάζομεν εἰς τοὺς πνεύμονάς μας ἀφ' οὗ διήλθε δι' ἄλλων στομάτων, δὲν εἶνε αἱ δυσώδεις ἀναθυμιάσεις τῆς πόλεως, αἵτινες πυκνοῦνται ὡς θόλος ὁμίχλης ὑπεράνω τῶν ὑπονόμων καὶ τῶν τελμάτων της· εἶνε ἡ παρθενικὴ ἀναπνοὴ τῆς

θαλάσσης, ἡ φέρουσα εἰς τὰ χεῖλη μου, ἐν δροσερῷ φιλήματι ὑγείας, τὴν ἄλμην τῶν λυμάτων.

Ἐν ᾧ θεωρῶ ἐπιφρίссον τὸ πέλαγος. ἐν τῷ βάθει τῆς ψυχῆς μου ὑποφρίσσει ὁ παιδικὸς μου πόθος μακρυνῶν ταξειδιῶν.

Ἄ! τί εὐτυχία νὰ μὴ ἔχω, ὡς ὁ δεσμώτης ὅπισθεν τῶν κιγκλίδων τοῦ στενοῦ παραθύρου, τὸν αὐτὸν αἰωνίως ὀρίζοντα ἐνώπιόν μου, νὰ μὴ ἔχω δεδεδεσμευμένην τὴν ὑπαρξίν μου ἐντὸς τῶν αὐτῶν τοίχων—διότι ἡ αὐτὴ διὰ παντὸς κατοικίᾳ καθίσταται εἰρκτὴ—ἐντὸς τῶν αὐτῶν ὁδῶν, ἀλλὰ νὰ ζῶ ἐλεύθερος, ἔχων ἀναπεπταμένον πρὸ ἐμοῦ τὸν οὐρανόν, ἐνώπιον τῆς μεγάλης φύσεως, ἀκούων ἀντὶ ψευδῶν λόγων λαλοῦσαν τὴν θάλασσαν, ἥς ἡ φωνὴ ἐγκλείει κατὰ τὸν ποιητὴν πάντας τοὺς ψιθύρους καὶ πάσας τὰς κραυγὰς

ἀπ' τοῦ φιλιῦ τοῦ στεναγμοῦ ὡς τοῦ θεριῦ τοῦ βόγγο,

ἀντὶ νὰ συναντῶ ψευδῇ μειδιάματα, μορφὰς ἀντιπαθητικὰς, ἐν τῇ αὐτῇ καμπῇ τῆς ὁδοῦ, τὴν αὐτὴν ὄραν τοῦ περιπάτου, νὰ διακρίνω λευκὸν ἰστίον μακράν, μακράν, ἢ τολύπην καπνοῦ εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ὀρίζοντος, ὅπου φαίνεται κλίνων ὁ οὐρανός, ἢ, ἐν χαμηλῇ τῆς πεδιάδος πτυχῇ, δασύλλιον κινεῖν τὸ πυκνὸν φύλλωμά του εἰς τὴν κούφην τῆς αὔρας πνοήν, προσκαλοῦν με φιλίως ὑπὸ τὴν πρασίνην του σκιάν.

Ὁ ἄνεμος πνέει ὑγρὸς ἐκ τῆς θαλασσίας δρόσου ἐκδιώκων τῆς κεφαλῆς μου, τῆς καρδίας μου, τῆς ψυχῆς μου, πᾶσαν τὴν συσσωρευθεῖσαν ἀνίαν, πᾶσαν βαρεῖαν ἀνάμνησιν, πᾶσαν πρὸ μακροῦ ἐγκεκλεισμένην λύπην!...

Ἀνάπτονται οἱ φανοὶ τοῦ ἀτμοπλοίου· δεξιὰ ὁ πράσινος, ἀριστερὰ ὁ ἐρυθρὸς καὶ ὑψηλὰ ἐπὶ τοῦ ἰστοῦ ὁ λευκός.

Κατερχόμεθα νὰ δειπνήσωμεν.

Ὅτε ἀνῆλθον αὖθις ἐπὶ τῆς ἐξέδρας εἵχομεν κάμψη τὸ Σούνιον· ἡ Μακρόνησος ἐκτείνεται σκοτεινὴ καὶ πελωρία· φῶτά τινα διαγράφονται ἐπὶ τῆς βουνώδους ἐξω ἀκτῆς· δύο πελώριοι καπνοδόχοι ὑψοῦνται φοβεραί, ὡς μαῦροι κίονες κολασμένους τινὸς ἐρειπίου.

Εἶνε τὸ Λαύρειον.

Αἱ οἰκίαι διαγράφονται ὡς συγκεχυμένη λευκὴ μάζα.

Ὁ πηδαλιούχος μοὶ λέγει:

—Αὐτὸ ποῦ λάμπει 'κεῖ πᾶ εἶνε τὸ Νυχτοχῶρι.

—Διατί τὸ λέγουν Νυχτοχῶρι; ἐρωτῶ.

—Γιατί ἡ ἑταιρία δὲν τοὺς ἄφινε νὰ κτίσουν· μὰ αὐτοὶ, μιὰ νύχτα κτίσανε ὅπως ὅπως, καὶ τὴν αὐγὴ βρέθηκε χωριὸ καὶ ποῦ ἦτανε χωράφια ἀπὸ βραδύς· γι' αὐτὸ τὸ λένε Νυχτοχῶρι.

Αἶφνης ἀκούομεν βλασφημίας ἐν ἁλθαινικῇ γλῶσσῃ καὶ ὕβρεις ἐν ἑλληνικῇ ἐγγὺς ἡμῶν· οἱ λεμβούχοι τοῦ Λαυρείου, πιστοὶ πρὸς τὰς παραδόσεις τοῦ ἐπαγγέλματός των, προσεγγίσαντες, ἀπαιτοῦσι διπλάσιον ναῦλον παρὰ τῶν ἐπιβατῶν οὓς ἔφερον· οἱ δυστυχεῖς οὗτοι διαμαρτύρονται ἀπελπιστικῶς, ἀλλ' ἐπὶ τέλους πληθρύνουσι, ξεθυμαίνοντες εἰς ὕβρεις, ὡς ὅλοι οἱ ἀνίσχυροι κατὰ τῶν τυράννων των.

Τὸ βίττσι ἀνασπᾷ τὴν ἄγκυραν καὶ ἀπαίρομεν.

Πολλάκις ἤδη ἐσήμανεν ἐν τῇ νυκτὶ ὁ κώδων, καλῶν εἰς τὸ πηδάλιον τοὺς ναύτας κατὰ δῶρον. Ἐν τῇ σιγῇ τοῦ μεσονυκτίου μόνον τὸ βαρὺ ἄσθμα τῆς ἀτμομηχανῆς ἀκούεται, καὶ τὸ ὕδωρ τὸ καταπίπτον ἀφρῶδες ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ ἀτμοπλοίου· ἡ θάλασσα, ἣτις ἤρχισε νὰ ταράσσεται, θραυομένη κατὰ τῆς πρώρας, φωσφορίζει.

Πάντες κατακλίνονται πλὴν τῶν φυλασσόντων τὴν τετραωρίαν ναυτῶν.

Μετὰ βραχὺν ὕπνον ἀφυπνίζομαι βιαίως ἐν τῷ ἀγκλίματι (κουκέτα) τοῦ θαλαμίσκου μου, τῷ ἔχοντι σχῆμα φερέτρου· διὰ μέσου τῆς θαμβῆς παραφωτίδος βλέπω κυανοῦν τοῖχον ἄλμυροῦ ὕδατος, ὅστις κρημνίζεται κατὰ τοῦ σκάφους. Πόσον λεπτὸν εἶνε τὸ χωρίσμα τὸ χωρίζον με ἐκ τοῦ θανάτου! Τὸ ταλαίπωρον πλοῖον προνευστάζει ἀγωνιωδῶς, ὡς καταληφθὲν ὑπ' ἀνεκδιηγῆτου τρόμου, στενάζον ὑπὸ τὸν φοβερόν κραδασμόν, τρίζον ὡς νὰ ἐπόνει, ἀντιμαχόμενον ἐν ἀπελπισμῷ κατὰ τῶν οἰδαλέων κυμάτων, ἅτινα καταρρήγνυνται κατ' αὐτοῦ μετ' ἀφροῦ λύσεως, καὶ νῦν ἀνορθοῦνται ὡς θαλάσσια ὄρη πρὸ τῆς πρώρας, νῦν βαραιοῦσιν αὐτὸ εἰς ὑγρὰν ἄβυσσον, καὶ αἶφνης εἰσπηδῶσι μανιωδῶς εἰς τὸ σκάφος διασαροῦντα πᾶν τὸ προστυγχάνον.

Οἱ ναῦται εἶνε διάβροχοι· ὁ γέρον Κυμαῖος προσεύχεται ἀλλόφρων· αἱ Κυμαῖαι χρησιμοποιοῦσι τὸ στόμα αὐτῶν διὰ τὸν χεῖριστον τῶν προορισμῶν του. Τὴν ἀπελπίσιαν αὐτῶν αὐξάνει ὁ μικρὸς καμαρότος, διαβολόπαιδον τοῦ Πειραιῶς, δίδων τὰς ἐξῆς παρηγορίας, ὁσάκις καταβάνει:

—Ὅα ποδίσωμε· μὰ τοῦ κακοῦ!

—Ἄσχημα τὴν ἔχομε! θὰ πᾶμε φοῦντο!

—Μπᾶ! ἂν πνιγοῦν ὅλοι ἄς πνιγῶ κ' ἐγώ!..

Ἐξημέρωσεν ὥσεί δ' ἐνφύκει ἐντὸς τοῦ σκότους τὸ κακοποιὸν τῆς τρικυμίας πνεῦμα, μετ' αὐτοῦ συναπῆλθε καὶ ὁ καταγιγίζων ἄνεμος· τὰ κύματα, τεταραγμένα εἰσέτι ἐκ τοῦ πολυώρου σάλου, δὲν πλήττουσιν πλέον τόσον βιαίως τὸ πλοῖον. Αἰσθάνομαι τὴν ὑπερῆφανον ἐκείνην εὐ-

χαρίστησιν, ἥτις καταλαμβάνει πάντα μετὰ τὴν πάροδον τοῦ κινδύνου, καθ' ὃν ὁ θάνατος προσέψαυσε σχεδὸν αὐτόν. Ὁ κάμψας τὸν Καφηρέα ἐν τρικυμιῳδὲι νυκτὶ ὁμοιάζει πρὸς ἄνθρωπον ἐπιστρέφοντα ἐκ μάχης.

Πλησιάζομεν εἰς τὰς ἀποκρήμους καὶ ἀγρίας ἀκτὰς τῆς Ὀχθωνιάς. Ἐπὶ τῶν φαλακρῶν καὶ τεφρῶν βράχων, ἐν ταῖς διαρρωγαῖς τῶν πετρῶν, φύονται θάμνοι, καχεκτικοὶ σχοῖνοι, νανοφυεῖς βάτοι.

Τὰ κύματα θραυόμενα κατὰ τῶν ἀποξύρων ἔξω πετρῶν λαμβάνουσι σχῆμα ἀνθρωπίνου σώματος, σπαργῶντος σώματος Νηρηίδος ἀναρριχωμένης τοὺς βράχους μετὰ τὸ λουτρὸν αὐτῆς, ἐν περιρρεοῦσῃ ἀφρώδει ἐσθῆτι.

* *

Ἐφθάσαμεν εἰς τὸ ἐπίνειον τῆς Κύμης, ὅπου ἀποβιβάζονται αἱ τρεῖς συνεπιβάτιδες μου μετὰ τοῦ συνοδοῦ των· θ' ἀνέλθωσι δι' ὧν εἰς τὴν ἡμισείαν ὥραν ἀπέχουσιν πατρίδα των, κεχυμένην ὅπισθεν τῶν συνδένδρων πτυχῶν καταφύτων λόφων.

Εἶτα ἐπιστρέφομεν μετὰ βραχὺν πρὸς τὰ ὀπίσω πλοῦν εἰς τὴν Πλατάναν, τὸ ἐπίνειον τοῦ παρὰ τὴν Κύμην ἀνθρακωρυχείου τῶν κ.κ. Κουρῆ καὶ Κορωναίου, ὅθεν θὰ παραλάβωμεν γαϊάνθρακας.

Ἡ φύσις ἐνταῦθα μετεβλήθη· ἔλειψεν ἡ πένθος ἐκείνη καὶ ἀπελπιστικὴ ἀποψὶς τῶν ἡλιοκαύστων βουνῶν, ἡ ἐρήμωσις ἡ ἐξαπλουμένη ἐπὶ τῶν πετρωδῶν κοιτῶν τῶν χειμάρρων καὶ τῶν καταξήρων ἀκρωρειῶν· τὸ βλέμμα ἐντροφᾷ ἐν τῷ πρασίνῳ χρώματι δασείας βλαστήσεως, ἄμπελοι ἐν κανονικαῖς στοιχάσιν ἀνέρπουσι μέχρι τῆς κορυφῆς τῶν λόφων καὶ εἶτα κρημνίζονται μέχρι τοῦ βάθους τῶν κοιλάδων· δασύδενδροι ἐλαιῶνες ἐκτείνουσι μέχρι τῆς παραλίας τὸ πρασινόφαιον φύλλωμά των.

Εἶνε γραφικωτάτη ἡ Πλατάναν μετὰ τὸ ἀμφιλαφές δάσος τῶν πλατάνων τῆς, τὴν ξενίζουσαν ἐπὶ τῆς ἀπομεμακρυσμένης ἐκείνης ἀκτῆς τῆς Εὐβοίας τροχιάν, τὴν ἄγουσαν εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον, τοὺς ἀμφιθεατρικῶς ὑπερκείμενους τοῦ ὁρμίσκου λόφους καὶ τὴν ὑψηλὰ ἀνορθουμένην κώμην Καστροβελαῶν, ἧς αἱ περίοπτοι οἰκίαι λευκάζουσι διὰ τῶν δένδρων.

Ἐπὶ τοῦ ἐξώστου τῆς μόνης ἐν μέσῳ παραπηγμάτων καὶ ἀποθηκῶν οἰκίας τοῦ κ. Κορωναίου, ἀδελφοῦ τοῦ γηραιοῦ στρατηγοῦ, ἐξώστου περὶ ὃν ἀνέρπει, φρίσσουσα εἰς τὴν πνοὴν τῆς θαλασσίας αὔρας, περιπλοκάς κισσοῦ, μεταξὺ δύο δεσποινίδων ἐν οἰκιακῇ στολῇ, ἀνακαλύπτω αὖθις τὴν *καμιζόλαν* καὶ τὴν πολύπτυχον ἐσθῆτα τῆς Κύμης. Εἶνε τρεῖς νεαραὶ

κόραι ἐκ Καστροβελαῶν καὶ ὅμως, παράδοξον! μοὶ φαίνονται ὡς μόνον δύο... διότι ἐκ τῶν τριῶν αἱ δύο ἔχουσι τὸ αὐτὸ παράστημα, τὴν αὐτὴν χροιάν, τὴν αὐτὴν ἔκφρασιν τῆς φυσιογνωμίας, τὴν αὐτὴν ἐνδυμασίαν, ἀπὸ τοῦ κιτρίνου *τσεμπερίου*, τοῦ καταπίπτοντος ἐπὶ τῶν ὤμων, μέχρι τῶν σχεδὸν ἀνδρικῶν πεδύλων· νομίζει τὸς ὅτι ἄορατος μαγικὸς καθρέπτης ἀντικατοπτρίζει τὴν μίαν, τὴν μόνην ἀληθῆ, καὶ ὅτι ἡ ἄλλη εἶνε ἀπατηλὴ ἀναπαράστασις. Εἰσὶ δίδυμοι ἀδελφαί, Ζαχαροῦλα καὶ Κατίνα, φέρουσαι ἐξ ἡμισείας τὰ δύο αὐτὰ ὀνόματα, συγγεόμενα ὑπὸ τῶν στομάτων ὡς αἱ μορφαὶ των ὑπὸ τῶν ὀφθαλμῶν.

Ἐκάθισαν συνεσταλμέναι ὡς εἶδον ξένους εἰσελθόντας. Ῥίπτουσιν ἐνίοτε ἐφ' ἡμῶν κλόπιον βλέμμα· ἡ αὐτὴ ἔκφρασις τῶν ὀφθαλμῶν. Λέγεται ἀστεῖά τις φράσις καὶ μειδιῶσι· τὸ αὐτὸ μειδιάμα. Λαμβάνουσιν ἐν τέλει μέρος εἰς τὴν συνδιάλεξιν ὁ αὐτὸς τόνος τῆς φωνῆς. Εἶνε ἡ αὐτὴ ὑπαρξὶς εἰς διπλοῦν. Τὸ αὐτὸ σύγγραμμα ἐκτυπωθὲν εἰς δύο ὅμοια ἀντίτυπα.

Κατερχόμεθα, καὶ διὰ τῆς ἀμμώδους παραλίας προχωροῦμεν μέχρι τῆς εὐρείας ἀποθήκης τῶν γαιανθράκων, καὶ τῆς λιθίνης ἀποβάθρας· ἀμφότεραι εἰσὶν ἐκτισμέναι διὰ σκληροῦ λευκοῦ λίθου, *ὄξυλίθου* ὡς μοὶ τὸν εἶπον, ἐκεῖ που λατομουμένον.

* *

Ἐν ᾧ βαδίζομεν ὑπὸ τὴν ἀσταθῆ σκιάν τῶν πλατάνων, μοὶ διηγοῦνται ἔθιμά τινα τῆς Κύμης καὶ τῶν πέριξ χωρίων.

Τὴν παραμονὴν τοῦ γάμου εἰς τοὺς καλουμένους στέλλονται ὡς προσκλητήριον τρία μισχοάρφια καὶ ἐν κουφέτον ἐντὸς ἐπτυγμένου χαρτίου· ὁ γαμβρὸς παραλαμβάνει ἐν πομπῇ τὴν νύμφην ἐκ τοῦ πατρικοῦ οἴκου καὶ ἄγει αὐτὴν ἐν ἡχῳ βιολίων εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου πάντοτε τελεῖται ἡ στέψις· τὰ *λαλοῦμενα* ἀναμένουσιν ἔξω, καὶ μετὰ τὴν τελετὴν συνοδεύουσι μετὰ τὸ παραπονετικόν των μέλος τὴν νύμφην εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ.

Καὶ καλὰ κάμνουσι νὰ τὴν συλλυπῶνται τὴν ταλαίπωρον! Καταβεβλημένη ἐκ τῶν συγκινήσεων τοῦ γάμου, ὅστις ἀποσπᾷ αὐτὴν βιαίως ἐκ τῆς μητρικῆς ἀγκάλης καὶ τὴν ῥίπτει ὑπὸ ξένην στέγην, ψυχῇ καὶ σώματι παραδεδομένην εἰς τινα, ὃν δὲν καλογνωρίζει, κεκηκυῖα ἐκ τῆς ὀρθοστασίας ὑπὸ τὴν χρυσοκέντητον στολὴν, ὑποχρεοῦται νὰ κεράσῃ ἰδιοχείρως ὅλους τοὺς κεκλημένους καὶ διακόσιοι καὶ τριακόσιοι ἂν εἶνε!... Ἡκιστα ἄβροϊ, εἶνε οἱ κύριοι Κυμαῖοι παριστῶντες τὸν γάμον εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ὡς ἀγγαρεῖαν! καὶ ἡ πτωχὴ νύμφη περιέρχεται ἀπὸ ὁμίλου εἰς ὅμιλον, κρατοῦσα τὸν δίσκον, παρακολουθουμέ-

νη ὑπὸ γυναικὸς τινος πληρούσης ἐκάστοτε τὸ κενούμενον ποτήριον διότι — πλὴν ἐξαιρέσεων τινων — δι' ἐνὸς ποτηρίου καὶ δι' ἐνὸς κοχλιαρίου τοῦ γλυκοῦ ὑπηρετεῖται ἅπας ὁ ἔσμός τῶν καλεσμένων.

Ἐν τῷ ὄρμῳ ἐζήτησαν καταφυγὴν ἀπὸ τῆς τρικυμίας γολέται τινές καὶ τρεχαντήρια· κόπερόν τι ἐκ Σύμης φέρει ἐπὶ τοῦ ἱστοῦ τὴν τουρκικὴν σημαίαν, ξενίζουσιν ἐπὶ τῶν ἀκτῶν ἐκείνων, καὶ ῥίπτουσιν αἱματηρὸν χρῶμα ἐπὶ τῶν κυμάτων.

Τὸ ἀτμόπλοιον φορτῶναι γαιάνθρακας. Τὸ ὀρυχεῖον κεῖται ὑψηλὰ εἰς ἀπόστασιν μιᾶς καὶ ἡμισείας ὥρας· ἀνέρχεται δέ τις εἰς αὐτὸ διὰ φορτηγῶν ἀμαξῶν ἐπὶ τῆς σιδηρᾶς τροχίᾶς ὑπὸ ἡμιόνων συρομένων, ἀποτελουσῶν παράδοξον ἵπποσιδηρόδρομον, κατὰμαυρον ἐκ τῆς κόνεως τῶν ἀνθράκων, ἐστρωμένον ἐντὸς μὲ φύλλα πλατάνων διὰ τοὺς ἀπαιτητικούς ἐπιβάτας. Ἐκεῖ ἐπάνω ἐργάζονται νεαρὰ χωρικά καθαίρουσαι τὸν ἀνθράκα ἐκ τοῦ χώματος, ἢ ὠθοῦσαι χαιραμάξας. Πόσον ἐπεθύμουν νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ ἀνθρακωρυχεῖον! ἄλλὰ τὸ ἀτμόπλοιον συρίζει· τὸ λυκόφως τῆς ἐσπέρας διαχέεται εἰς τὸν ὄρμον. Ἀπερχόμεθα.

* *

Ἡ θάλασσα εἶνε ἡρεμος. Ἀφίνομεν ὀπίσω τὴν Σκύρον, ἥτις, ὀπισθοδρομοῦσα ὁλονέν, ἐξαφανίζεται εἰς τὸν ὀρίζοντα.

Αἱ εὐβοϊκαὶ ἀκταὶ κυματίζουσι νῦν κατὰφυτοὶ μετὰ τῶν ὀπισθεν αὐτῶν βουνῶν· οὐλὴ βλάστησις καλύπτει τὰς βράχεις καὶ τὰς χαράδρας· αἱ πεῦκαι καθικνοῦνται μέχρι τῆς θαλάσσης, ἐκ τῶν βράχων ἐνοπτριζόμεναι εἰς τὸν ὑγρὸν καθρέπτην. Ὑψηλὰ, πλησίον τῶν μόλις διακρινομένων χωρίων φαίνονται λωρίδες καλλιεργημένου ἐδάφους, φυτεῖαι καπνοῦ, ὀπωροφόρα δένδρα.

Παραπλέοντες τὸ Ἀρτεμίσιον. Ἡ κεφαλὴ μου πληροῦται ἀναμνήσεων, καὶ παρατηρῶ μετὰ συγκινήσεως τὴν ἐνδοξὸν ἄκραν, ἐφ' ἧς ἐν τῇ ἀγωνίᾳ τοῦ θανάτου προσηλώθησαν τόσοι ὀφθαλμοὶ Περσῶν. Εἶνε ἡ αὐτὴ εἰσέτι· ἡ φύσις μένει ἀναλλοίωτος καὶ μόνον ἡμεῖς παρερχόμεθα, ῥέομεν ἀενάως, γενεὰ μετὰ γενεάν, εἰς τὴν ἐξαφάνισιν.

Ἡ Σκόπελος καὶ ἡ Σκίαθος διαγράφονται εὐκρινῶς ἤδη εἰς τὸν ὀρίζοντα ὑπέρυθρον.

Δεξιᾷ, ἐφ' ὑψηλοῦ βράχου τῆς Μαγνησιακῆς ἄκρας τὰ Τρίκερα μὲ τὰς περιόπτους οἰκίας των θεωρῶνται ὡς ἀπὸ σκοπιᾶς τὰ εἰσπλέοντα εἰς τὸν Παγασητικὸν πλοῖα.

Μαγευτικὸν πανόραμα ἐκτυλίσσεται περὶ ἐμέ. Ὅπισω, τὰ βουνὰ τῆς Εὐβοίας, αἱ ἀκταὶ τῆς Στερεᾶς, γραφικῶς πτυσσόμενα καὶ κολπούμενα, καὶ εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ὀρίζοντος ἡ Ὄθρυς,

αἱ Θερμοπύλαι, διαφαινόμεναι ὡς σκιάι, συγχεόμεναι μετὰ τοῦ κυανοῦ οὐρανοῦ.

Ἐμπρὸς τὸ Πήλιον, εἰς ἡδὺ ἰώδες λελουσμένον, ἐκ τῆς πολυπτύχου κλιτύος τοῦ ὁποίου ἀνακύπτουσιν ἐν μέσῳ δένδρων κῶμαι καὶ χωρία. Λευκά τινα σύννεφα, ἐν τῷ γαλανῷ στερεώματι οὐρανοδρομοῦντα, ῥίπτουσι μαύρην σκιάν, ἐπαυξάνουσιν τοὺς κυματισμούς τοῦ ὄρους. Ἐν τῷ μυθῷ τοῦ Παγασητικοῦ ἀπαστράπτει, ὑπὸ τὸν μεσουρανοῦντα ἥλιον, κατ'ἀλευκος ὁ Βῶλος.

(Ἔπεται συνέχεια).

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΚΟΥΡΤΙΑΝΗΣ.

ΤΑ ΠΟΥΛΑΚΙΑ

ΚΩΜΩΔΙΑ Εἰς ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΡΕΙΣ ΥΠΟ Ε. LABICHE ΚΑΙ DELACOUR.

(Μετάφρασις Ν. Γ. Π.)

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον].

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

Οἱ ἀνωτέρω, ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ

ΛΕΩΝ. Μπα! ὁ Τιβούρκιος!

ΒΛΑΔΙΝΕ. Ὁ ἀνεψιός μου!

ΕΡΡΙΕΤΤΑ (κατ' ἰδίαν). Αὐτός!

(Ὁ Λέων πλησιάζει τὴν μητρειάν του).

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ. Καλημέρα, θεῖε. Καλημέρα, Λέον... (Χαιρετίζει τὴν Ἐρριέτταν μετὰ συντολῆς). Θεῖα μου...

ΒΛΑΔΙΝΕ. Καὶ δὲ μοῦ λές τί γίνεσαι; Ἐχὼ νὰ σε ἰδῶ ἀπὸ τὴν πρωτοχρονιά... ἄλλοτε δὲν ἐξεκολλοῦσες ἀπὸ ἐδῶ...

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ (ἀμνηχανῶν). Ναί, ἀλήθεια, θεῖέ μου, ἀλλὰ εἰζεύρετε, αἱ ἐργασίαι... ἐργάζομαι πολὺ...

ΒΛΑΔΙΝΕ Μπα!

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ. Ναί, ὑπερβολικά. (Μεταβάλλων τόνον φωνῆς). Ὁ μπαμπᾶς δὲν ἤλθε ἀκόμη;

ΒΛΑΔΙΝΕ. Ὅχι ἀκόμη, τὸν περιμένομεν.

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ. Μοῦ παρήγγειλε νὰ ἀνταμώσωμεν ἐδῶ.

ΒΛΑΔΙΝΕ. Ἀλλέως δὲν θὰ ἤρχεσο... Ἐχὼ νὰ σὲ μαλλώσω... ἀλλὰ ὑστερότερα... Τώρα ἔχω μερικοὺς ποῦ μὲ περιμένουν... μέινει νὰ κρατήσης συντροφιά τῆς θεῖας σου... Ἐλα, Λέον... Τὰ εἶπαμε λοιπόν, θὰ λέγω πῶς εἶνε δική σου δουλειά.

(Ἐξέρχεται μετὰ τοῦ Λέοντος ἀριστερᾷ).

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

ΕΡΡΙΕΤΤΑ, ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ

(Ἡ Ἐρριέττα, ἥτις ἐκάθησε μετὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Τιβούρκιου καὶ ἐξηκολούθησε τὸ ἐργόχειρόν της εὐ